

Laurentius Nu

VOORJAAR 2022

De school omtoveren
voor de kampweek

Zelfverzekerd ondersteunen

“Dit ben ik en dit kan ik”

Omdenken in tijden van lerarentekort

“Bijna alles is burgerschap”

Zachte landing voor zij-instromers

 LAURENTIUS
stichting voor katholiek primair onderwijs

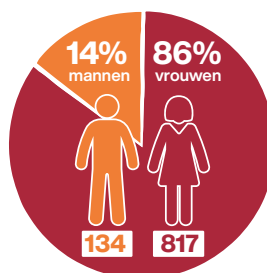
Inhoud

- 3 Scholen over de coronatijd
- 4 Training zelfverzekerd ondersteunen
- 5 Omdenken in tijden van lerarentekort
- 6 Van schoolleider naar intern begeleider
- 7 Burgerschap in het onderwijs
- 8 Zachte landing voor zij-instromers
- 10 Onderwijs en opvang onder één dak
- 11 PMA vraagtechniek op school
- 12 Kinderen pakken regie met digitale middelen
- 13 Waardering voor elkaars anders-zijn
- 14 Relatie kind-leerkracht: chemie in de klas
- 15 Intern begeleiders houden zicht op ontwikkeling

Samen zijn wij de Laurentius Stichting!

29 **scholen** **9.000** **leerlingen**

26 PO + **1 SBO** + **1 Internationale school** + **1 Praktijk-school / VO**

951
collega's

694 Onderwijzend personeel

257
Onderwijs ondersteunend personeel

Omzet in 2021
€ 75 miljoen

Voorwoord

Laurentius en onze scholen als minisamenleving

2021, de tijd van corona, dus er kon van alles niet. En toch. Voor het eerst deden álle kinderen mee aan de kampweek van de Laurentiusschool voor SBO. De school transformeerde tot een waar kamp. Er ontstond een hechte gemeenschap van plezier en samenzijn: het cement van groei en ontwikkeling van onze Laurentius-leerlingen.

In deze Laurentius Nu blikken we terug op 2021. En als er één woord centraal staat, dan is het 'samen'. Je leest bijvoorbeeld over de minisamenleving die de Vreedzame School is. Over de waarde van ontmoeting, volgens de vorig jaar aangetreden bestuursvoorzitter Klaas Tigelaar. Over het sterke samenspel tussen onderwijsassistenten, IB'ers

en leerkrachten. En over het samengaan van onderwijs en opvang voor kinderen van 0 tot 12 jaar.

Deze Laurentius Nu staat boordevol verhalen over onze collega's en kinderen. Als Laurentius zijn we trots op al deze mensen. In deze Laurentius Nu kunnen we helaas niet iedereen in de spotlight plaatsen. Gelukkig hebben we ook ons e-magazine Sprekend Laurentius en onze socialmediakanalen, volop inspiratie, handige tips en leuke mensen om mee in contact te komen. Dus neem een kijkje en laat van je horen en zien!

Alle edities van Sprekend Laurentius vind je hier:

[laurentiusstichting.nl > organisatie > sprekendlaurentius](https://laurentiusstichting.nl/organisatie/sprekendlaurentius) ●

De school omtoveren voor de kampweek

“Net zoals nu met de oorlog in Oekraïne, heerste er bij mij vooral ongeloof toen de coronacrisis uitbrak. Ik dacht, dat dit ons kan overkomen”, zegt conciërge Ton van der Kuil van IKC De Gouden Griffel (Berkel en Rodenrijs). “In één klap werden we ervan doordrongen dat niet alles maakbaar is”, vult schoolleider Ruud de Groot van de Godfried Bomansschool (Rijswijk) aan. “We hebben dingen gezien die we anders niet hadden geweten.” Die grenzen aan de maakbaarheid, gaven ook ruimte aan dingen die anders ondenkbaar waren.

De Delftse SBO Laurentiuschool hield bijvoorbeeld een kampweek op school. “Voor het eerst konden alle kinderen op ‘kamp’. Dat was echt heel erg bijzonder”, zegt adjunct-directeur Marleen Sahertian. “We hebben de hele school ingericht als een kamp, compleet met tentjes. Voor de feestelijke opening op het schoolplein waren alle leerkrachten verkleed. Van ’s ochtends tot ’s avonds waren we in de weer. We hebben frites met frikandellen gegeten. Er was een bonte avond. En vanuit school hebben we natuurlijk heel veel uitstapjes gemaakt. De kinderen hadden niet het gevoel dat ze naar school gingen. En het mooie was: nu de kampweek op school was, waren alle kinderen er. Als we met kampweek weggingen, waren er altijd wel kinderen die niet mee konden. Maar nu waren we allemaal bij elkaar.” Dat zette de Laurentiuschool aan het denken. Zij overwogen nu om het jaar een kampweek op school te houden.

Wederzijds respect

Op de Bomans is het team andere dingen gaan opmerken door het onderwijs op afstand. Ruud: “Opeens zagen we dat veel kinderen wel erg snel klaar waren met rekenopdrachten. Daarom hebben we een kinderen-enquête uitgeschreven. We willen weten wat we kunnen schrappen en hoe we het anders kunnen doen”, vertelt Ruud. Ook heeft de coronacrisis de banden

tussen het team en ouders verstevigd. “Wij zagen hoe ouders worstelen met het onderwijs-op-afstand en op hun beurt ervaren ouders wat een klus onderwijs geven is. Het wederzijds respect is gegroeid”, zegt Ruud.

Warmte

Ook het contact tussen de teamleden is verder verdiept. Als schoolleider heeft Ruud meteen na het uitbreken van de crisis tegen zijn team gezegd: “Ik voorziet dat ik soms maatregelen moet nemen die ik niet onmiddellijk kan uitleggen. Ik heb jullie vertrouwen nodig.” Omgekeerd kregen de collega’s zijn volle vertrouwen en alle ruimte. Iedereen was eigenaar. Ook ‘meester’ Ton ervoer de verbindende kracht van schoolleider Yvonne van der Heijden: “Ik zag hoe ze aanvankelijk net zo ontredderd was als wij. Maar door haar woorden, warmte en duidelijkheid hield ze de boel bij elkaar.” Al zijn de besmettingen nog steeds onder ons, deze inzichten zullen niet vergeten worden, omdat de verhalen een blijvende herinnering zijn. ●

“Dit ben ik en dit kan ik!”

IKC, lerarentekort, werkdruk... ze brengen heel wat veranderingen in het basisonderwijs teweeg. Dat merken ook pedagogisch medewerkers (PM's) en onderwijsassistenten. Zij zijn hard nodig en van hen wordt veel verwacht, meer dan vroeger en meer dan waarvoor zij zijn opgeleid. De training 'zelfverzekerd ondersteunen' geeft hen handvatten om hiermee om te gaan.

Susan (links) en Claire (rechts)

Kinderopvang en werken in een kleine groep is iets heel anders dan ad hoc voor de klas staan omdat de leerkracht ziek is. Engelse les voorbereiden en uitvoeren voor de bovenbouwgroepen is heel anders dan werken in een circuit met de kleuterklassen. Het betekent dat de rol van PM's en onderwijssassistenten zowel pedagogisch als didactisch verschuift. Daarom heeft Claire Erkelens, leerkracht bij IKC De Gouden Griffel (Bergschenhoek) samen met Gaby D'Haans (nu werkzaam bij de Lucas Stichting) de training ontwikkeld.

Praktijk als basis

Claire: “We weten uit ervaring waar leerkrachten, PM's en onderwijssassistenten tegenaan lopen in de praktijk. Die praktijkervaring was belangrijke input voor de training. Twee pijlers vormen de basis voor de training. Allereerst persoonlijke ontwikkeling, waarbij we vooral de vraag stellen ‘wie ben ik en wat kan ik’. Tweede pijler is het herhalen en uitbreiden van pedagogische en didactische kennis en vaardigheden.”

Met en niet voor

De training omvat een aantal modules. Dat zijn klassenmanagement, pedagogiek & didactiek, taal, rekenen, ‘special needs’ en intervisie. “We streven ernaar dat PM's en onderwijssassistenten zelfverzekerd voor de klas staan, dat zij het juiste materiaal kunnen vinden, zelfstandig en onafhankelijk kunnen werken en de taal van de leerkrachten kennen en ook spreken. Kortom, zij moeten kunnen werken samen met het team en niet voor het team.”

Intervisie

onderwijssassistent Susan Groenewegen op Jenaplan-school De Kwakel (Berkel) heeft de training gevolgd en is er erg enthousiast over. “Naast een herhaling van kennis die ik tijdens mijn opleiding heb opgedaan, heb ik vooral veel gehad aan de intervisie, met name door zelfreflectie, kritisch te kijken naar hoe ik zaken aanpak en door duidelijker te communiceren. Ik ga nu veel meer het gesprek aan binnen het team. Daardoor weet ik veel beter wat van mij wel en niet verwacht wordt. Ik kan duidelijker grenzen aangeven, ik kom op voor mijn plek in het team en voel me daardoor ook onderdeel van het team.”

Op maat training

De training wordt aangeboden via ‘Laurentius leert’. Claire: “We merken dat PM's en onderwijssassistenten zich om verschillende redenen aanmelden. Soms gebeurt dat op advies van de school, sommigen zien het als een opstap naar de pabo, anderen willen snuffelen aan de materie of vaardigheden verder ontwikkelen om groepen te begeleiden.” Ook een maatwerktraining voor scholen is mogelijk. Dus, scholen en collega's van de Laurentius Stichting: meld je aan! ●

Het lerarentekort is een gegeven. We moeten 'omdenken'. Bijvoorbeeld door groepen samen te voegen en onderwijsassistenten in te zetten. Dat deed het team van de basisschool De Piramide (Rijswijk). Daar hebben ze de groepen 8A en 8B samengevoegd en een duo erop gezet met ondersteuning. We troffen er in het najaar van 2021 een rustige, hardwerkende groep en tevreden collega's aan. Hoe gaat het nu? Is samenspel een mogelijk antwoord op het lerarentekort?

wo denken

in tijden van lerarentekort

Marloes staat voor de gecombineerde groep 8

De kinderen van groep 8A/B zijn bezig met een toets. Ze zijn verdeeld over twee lokalen. Maar de deuren staan wagenwijd open en één van de lokalen heeft de glazen wand helemaal opengezet, zodat het één grote ruimte met de brede gang vormt. Juffen Marloes Heilborn en Ivon van der Horst hebben voortdurend overleg met elkaar. Ze praten en lachen zachtjes. Marloes en Ivon hebben zichtbaar plezier en zijn op hun gemak. Van alle kanten proef je focus. Marloes en Ivon kunnen lezen en schrijven met elkaar. Dat heeft een heel positieve uitwerking op de kinderen.

Vruchtbaar

Vanwaar de samenvoeging van de groepen 8? Schoolleider Saskia Zaat: "We hebben een vacature voor groep 8. Tot op de dag van vandaag hebben we die niet kunnen invullen. Ivon en Marloes zijn parttimers, dus konden we de vijf dagen van beide groepen niet volledig dekken. Toen kwam dit initiatief vanuit ons eigen team. Onderwijsassistent Iris Wigman zit in het derde jaar van de pabo en ondersteunt de juffen." Op cognitief vlak gaat het erg goed in de groepen. "Met drie mensen op de groep kun je goed differentiëren", zegt Saskia. "Ik zie

hoe vruchtbaar het is om groepsoverstijgend met elkaar te leren. En ik zie ook hoe de leraren er zelf van groeien als ze intens samenwerken en elkaar aanvullen."

Maar...

Een aantal kinderen uit de groepen 8 heeft extra zorg nodig. De samenvoeging van de groepen brengt voor hen, en daarmee voor de hele groep, onrust met zich mee. Het lukt ons met pijn en moeite om deze kinderen sociaal-emotionele ondersteuning te bieden, maar we zien dat het niet genoeg is. Extra inzet vanuit de jeugdzorg is noodzakelijk, maar jammer genoeg niet altijd mogelijk. Ook daar heeft men te kampen met een tekort aan personeel. De wachtlijsten zijn lang. Dat gegeven pleit voor kleinere groepen. Of je moet op een andere manier al vroeg investeren in kinderen met extra behoefte aan zorg, zodat zij later meekunnen in een grotere groep. Zo doen we nu mee aan een pilot met anonieme leerlingbesprekingen, waarbij we zeswekelijks met een multidisciplinaire groep kijken hoe we problemen kunnen voorkomen." Kortom, klassen samenvoegen kan een goed concept zijn, op voorwaarde van extra aandacht voor zorgleerlingen. ●

Van schoolleider naar intern begeleider

In zes weken tijd verloor Carien van de Water beide ouders. In de rouw ging Carien haar leven met andere ogen bekijken. Met grote gevolgen. Ze wilde geen schoolleider meer zijn. Na acht jaar verliet ze De Regenboog (Delft) en ging terug naar haar oorspronkelijke functie in het onderwijs. Ze is nu intern begeleider op de Rosaschool (Den Haag).

“Bij mij was de energiebalans echt zoek. Ik heb intensief voor mijn ouders gezorgd en als schoolleider sta je 24/7 aan. Door het verlies van mijn ouders realiseerde ik me dat er meer dingen in het leven zijn. Toen ik eenmaal wist dat ik geen schoolleider meer wilde

zijn, kreeg ik van het bestuur de ruimte om me te bezinnen wat ik dan wel ging doen binnen de Laurentius. Ik had vertrouwen dat er iets op mijn pad zou komen.

Ik ga nu voor de kwaliteit van leven en werken die bij mij past. In salaris ben ik erop achteruitgegaan, maar ik voel me als een vis in het water én ik kan elke vrijdag op mijn kleinkind passen. Toen ik hier begon, moest ik natuurlijk wel het een en het ander bijspijkeren. Ik heb trainingen en cursussen gevolgd. Heerlijk om zo leren, inhoudelijk op de werkvloer bezig te zijn en mijn vroegere ervaring als intern begeleider te benutten.” ●

Ook de Jozefschool (Nootdorp) is een Vreedzame School, waar de kinderen de regels mee opstellen en bewaken. Gianluca: “Regel één: naar elkaar luisteren, ook als je het even niet met elkaar kunt vinden. Als dat niet meteen lukt, dan ga je eerst even afkoelen. Leeftijdgenoten aanspreken vind ik wel lastig.” Yara: “Ik vind dat je niet mag klikken, want dat is zoiets als verraden.” Gijs: “Als je klikt dan krijg je negatieve aandacht.” Angel: “Je kunt altijd een anonieme melding doen in de pestdoos. De mediators lezen die meldingen en gaan dan samen met de leerlingen proberen er iets aan te doen, zodat het niet meer gebeurt.”

De Vreedzame School

“Bijna alles is burgerschap”

“Burgerschap is geen les die je kunt afdraaien. Burgerschap zit overal in. Het gaat in de eerste plaats om voorbeeldgedrag van leerkrachten. Bijvoorbeeld groeten; dat doe je bij de groenteman, op straat en dus ook aan de deur van je lokaal. Groeten betekent: ik zie je.” Een gesprek met Marjolein Silvania, schoolleider van de Petruschool (Rijswijk) en enthousiast pleitbezorger van de Vreedzame School.

De school is een mini-samenleving. Met elkaar ben je op zoek naar samenzijn en iedereen wordt uitgenodigd mee te doen. De schoolregels stel je samen met de kinderen op en zo vormen ze de grondwet van de school. Marjolein: “Ik ben warmgelopen voor de Vreedzame School toen de kinderen van mijn vorige school in een eindeloze strijd verwickeld waren met de naburige school. We zijn toen met deze benadering aan de slag gegaan. Kinderen werden opgeleid tot mediators en bemiddelden in ruzies. Meer en meer ging de verantwoordelijkheid bij de kinderen zelf liggen. Zij zeiden: ‘Ik wil vrede op aarde.’ Toen zei ik: ‘We beginnen hier op school.’ Het conflict kwam tot een einde. Daarna zijn we samen gaan werken aan de Vreedzame Wijk.”

Goed gesprek

Marjolein noemt voorbeeld na voorbeeld van burgerschap op school. “Voor je groep is het belangrijk om open over

gevoelens te praten, ook over die van de leerkracht zelf. Soms is er iets gebeurd en dan moet er ruimte komen om het daar over te hebben. Even die les opzij zetten en vragen aan je klas of er behoefte is aan een goed gesprek. Ja, daar heb je lef voor nodig, maar kinderen voelen zich op deze manier echt serieus genomen. Hun stem telt, ze worden gehoord.”

Zelf verantwoordelijk voor schone wc's

Als kinderen zelf verantwoordelijk zijn, blijkt dat ze het prima zelf kunnen. Een mooi voorbeeld. “Tijdens een groepsvergadering op mijn vorige school bleken

de wc's voor de kinderen een hot item. Ze vonden die wc's smerig. Samen hebben ze een wc-lijst gemaakt met regels waar iedereen zich aan moest houden. Er werd een heuse wc-commissie in het leven geroepen. De wc's zijn nu van hen, zij zijn er zelf eigenaar van. In de Vreedzame School groeien en ontwikkelen kinderen zich sociaal-emotioneel, ze worden zelfverantwoordelijke personen.”

Groepen overstijgen

De leerlingenraad is belangrijk, omdat het groepoverstijgend is. “De leerlingenraad op mijn school stelde pas voor dat ze het leuk zouden vinden dat leerkrachten workshops zouden geven over onderwerpen waar zij plezier aan beleven. Graag groepsdoorbroken, want kinderen willen ook school-breed met elkaar zijn. Fantastisch voor de sociale cohesie en die moet je dagelijks onderhouden.” Kortom, benut de school als mini-samenleving waar kinderen kunnen oefenen en hun persoon kunnen vormen. ●

Meer lezen over burgerschap op de Vreedzame School?
Kijk op cedgroep.nl > thema's > burgerschap > beleid

Meer lezen over de Vreedzame Wijk in het Haagse Moerwijk?
Kijk op vreedzaamdenhaag.nl > moerwijk

Zachte landing

voor zij-instromers bij Laurentius

V.l.n.r. zij-instromers Vera Hoffman,
Dieuwertje Riezebos en Annemarie van
Os van de Mariaschool Den Hoorn

“Eén van onze toppers was tot voor kort teammanager bij IKEA. Hij is inmiddels afgestudeerd aan de pabo en een verrijking voor ons onderwijs”, zegt Sonja van Gog, schoolleider van de Laurentius SBO. Ook Wim van Mourik, schoolleider van de Mariaschool Den Hoorn, verwelkomt zij-instromers op school. “Niet alleen vanwege de extra handen, ook hun enthousiasme, levenservaring en stabiliteit zijn goud waard.” De succesfactoren? Een open, nieuwsgierige houding bij de schoolteams, een stevige selectie en een zachte landing.

“ Jalini en ik evalueren elke lesdag samen. Zij vult mijn kijk op het gedrag van kinderen scherp aan. Ze is duidelijk, werkt gestructureerd en ik kan op haar rekenen. Ze heeft een uitstekende basis voor het onderwijs.”

Coen, leerkracht groep 8, over Jalini, leraarondersteuner en voorheen werkzaam in de kinderspsychiatrie.

Op onze school komen elke week mensen kijken die overwegen over te stappen naar het onderwijs”, zegt Sonja. “Een dag meelopen geeft zij-instromers een goed beeld van het onderwijs. En scholen krijgen een goed beeld van de motivatie van deze mensen. ‘Ik werk graag met kinderen’ is niet genoeg. Na een meeloopdag gaan we uitgebreid in gesprek. Wat heb je gezien? Wat sprak je aan? Wat niet? Wat zou jij gedaan hebben? Wat past bij jou? Succesvol zij-instromen begint met een stevige selectie van beide kanten.”

Kweekvijver voor nieuwe leerkrachten

Ook Wim is voor ‘zij-instromen met beleid’. Op de Mariaschool starten geïnteresseerden - betaald - als stagiair/leraarondersteuner. Als dat van beide kanten bevalt, krijgen zij bij de Laurentius een aanstelling als zij-instromer: dat betekent drie dagen voor de klas

en één dag studeren. “Als zij-instromer moet je goed weten waar je aan begint en ruimte krijgen om te groeien. Meteen zelfstandig voor de klas, ‘gaten vullen’ zoals je helaas vaak ziet, is een risico. Onze school is qua onderwijsconcept en populatie een rustige plek om te starten. We hebben goede leerkrachten die nieuwe mensen willen begeleiden. En we hebben NPO-gelden beschikbaar voor stagiairs. Zij-instromers kunnen hier dus ‘zacht landen’.”

Stop met navelstaren

Sonja, stellig: “Schoolteams moeten de kennis, houding en vaardigheden die zij-instromers meebrengen, leren waarderen. Zij nemen veel relevante vakken mee, bijvoorbeeld op het gebied van leiding geven aan groepen, psychologie of sport. Mijn ervaring is ook dat zij-instromers minder klagen over werkdruk, stabiel en doortastend zijn, zich flexibel opstellen en interessante vragen

“ Haar mensenkennis en durf geven Vera een voorsprong op jonge mensen die van de pabo komen. Tegelijk moeten ook mensen met werkervaring leren om een klas te managen. Dat kost tijd en vraagt om goede begeleiding. Ik doe het met plezier!”

Michaela, leerkracht groep 8, over Vera, leerkracht groep 7 en voorheen leidinggevende en instructeur in de sportsector.

stellen. Kortom, stop met staren naar pabo-diploma's en onderwijservaring en stel je open.” Wim is iets terughoudender. “Ik heb het liefst mensen met een pabo-diploma en onderwijservaring voor de klas, maar zie ook de voordelen van zij-instromers. Voorwaarde is wel dat zij eerst enkele maanden leraarondersteuner zijn en alsnog een pabo-diploma halen.” Kortom, stel je open voor zij-instromers en doe het met beleid. ●

“ Het begeleiden van stagiairs en zij-instromers houdt me scherp vanwege de theorie die ze aan de praktijk toetsen en andersom. Daarnaast vind ik het fijn om extra handen in de klas te hebben en slim om een poule van nieuwe leerkrachten op te bouwen.”

Minouska, leerkracht groep 4

Denk je aan zij-instromen in het onderwijs? Laten we kennismaken!

Wil je kennismaken, stagelopen of werken als zij-instromer?

De Laurentius Stichting gaat graag met je in gesprek. Bel Carmen Louer via 015 – 2511440 of mail clouer@laurentiusstichting.nl. Voor meer informatie en verhalen van zij-instromers kijk op werkenbijlaurentius.nl > Jij & jouw loopbaan > zij-instromers

Onderwijs en opvang onder één dak heeft de toekomst

In het voorjaar van 2021 maakte het Laurentius bestuursbureau zich samen met een aantal scholen in Lansingerland sterk voor een nieuwe school in Lansingerland. Aan de tekentafel brainstormen over een droomschool was één ding. Concurreren met collega-schoolbesturen, die ook meedongen, en minimaal 130 steunbetuigingen van ouders verzamelen, bleek een heel ander verhaal. Facilitair manager Harry Buijs: “We hebben hard gewerkt om de gemeente en ouders enthousiast te krijgen

voor IKC Het Avontuur. Met vereende krachten is het allemaal gelukt.”

IKC Het Avontuur is een combinatie van school en opvang voor 0- tot 12-jarigen. Bestuurder Ton Christophersen: “IKC’s zijn een eigentijds antwoord op de behoeften van ouders. Door een school zo in te richten, is er een doorgaande lijn. Kinderen weten wat er van hen verwacht wordt en stromen van peuter- naar kleutergroepen door onder hetzelfde dak, met dezelfde gezichten. Ik voorzie

dat dit in de toekomst meer en meer in onderwijsland gaat gebeuren.”

Bijzonder aan IKC Het Avontuur wordt de verbinding met de wijk, zoals het consultatiebureau, bibliotheek en sportverenigingen. Daarnaast: degelijk onderwijs met nadruk op goed leren lezen, schrijven en rekenen én leren door zelf onderzoek te doen naar de wereld. En het wordt mogelijk om ‘s ochtends en ‘s avonds op school gezond te eten. ●

Harry (met confettikanon), samen met schoolleider Jan Noorlander en kinderen van Het Baken (Berkel)

Vraag een kind nooit waarom

Iedere schoolleider, elke leerkracht weet het: vraag een kind ‘waarom doe je dat nou?’ en je hoort van allesbehalve wat er nu werkelijk aan de hand is. Kindercoach Milou van den Heuvel, afgestudeerd in de Toegepaste Psychologie en ontwikkelingspsychopathologie, weet er alles van. Ze volgde, evenals veertien andere collega’s op de Mariaschool (Den Hoorn), een opleiding Progressive Mental Alignment (PMA) en was meteen om: “Ik heb ontzettend veel geleerd en ik kon het meteen in de praktijk toepassen.”

Wat doe je in zo’n PMA-gesprek? Milou: “Er is een bank en er zijn kussens in mijn kamer. Een gesprek begint altijd in het nu: waar heeft het kind nú last van? Daar gaan we mee aan de slag. Ik stel dan vragen als: Wat gebeurt er? Wat is het meest vervelende moment? Wat hoor, zie, ruik of voel je? Waar in je lichaam voel je dit gevoel? Dat soort vragen. Het kind gaat vertellen en dan komen er dingen naar boven. Kinderen gaan zich heel erg gehoord voelen.”

Ontspanning

Glimlachend vertelt Milou hoe kinderen binnenkomen op haar kamer: “Eerst zit een kind nog, maar na een half uur ligt het ontspannen in de kussens op de grond. Je ziet de spanning er vanaf glijden.” De vraagtechniek van de methode PMA werpt meteen zijn vruchten af. De leerkrachten merken dat ook. Ze vragen dikwijls of ze in de klas iets moeten aanpassen, maar dat is vaak helemaal niet nodig”, besluit Milou. ●

Meer weten over de
PMA-vraagtechniek?
Surf naar pmainstitute.nl

Eindeloze mogelijkheden om te leren

Hoe kan je kinderen bewust maken van hun eigen leerproces, waardoor ze zelf trots de regie nemen? Het gebeurt met digitale middelen zoals bijvoorbeeld OneNote, waarin de kinderen posters maken met hun leerdoelen. Drie enthousiaste leerkrachten/ICT'ers vertellen over de ontwikkeling van digitale geletterdheid bij kinderen én collega-leraren.

Wilfred van Holst (Petrusschool, Rijswijk): "In de groepen 7 en 8 experimenteren we met de ontwikkeling van digitale portfolio's die kinderen zelf maken. In OneNote hebben we mapjes voor de kinderen, die allemaal een eigen account hebben, ingericht. We begonnen met een doelenposter. Bijvoorbeeld over taal en de vraag is dan: denk na over wat je al weet en stel je een doel dat lastiger te behalen is. De digitale posters tuigden de kinderen op met tekeningen en plaatjes. Velen lieten die posters thuis aan hun ouders zien. Ik zag hoe trots ze waren, hoe betrokken op hun eigen leren. Kijk, dat is eigenaarschap."

Ongekende talenten

ICT in de onderwijspraktijk wordt vaak ervaren als een struikelblok. Echter, toen we van de ene op de andere dag met z'n allen thuis zaten vanwege corona bleken leraren en masse over ongekende digitale vaardigheden te beschikken. Leerkracht Judith van Leerdam (Titus Brandsmaschool, Delft): "Nu draait niemand zijn hand

om voor een Teams-vergadering. Als ICT-coach kijk ik vooral naar welke kennis al voorradig is. Op onze school gaan we presentaties geven aan groepjes collega's, zodat we van elkaar kunnen leren." Judith's advies: "Laat kinderen een PowerPoint over een zelfgekozen onderwerp maken of laat hen een presentatie geven over wat ze al weten over voorzetsels. Ben je klaar met je opdracht aardrijkskunde? Ga dan naar Forms en bedenk een aantal vragen die je jezelf kunt stellen."

Mogelijkheden van Teams

Ook Deborah van der Kuil, ICT-beleidsmedewerker, heeft tips voor leerkrachten: "Iedereen is nu vaardig met Teams. Maar deze applicatie heeft nog veel meer in huis. Je kunt er opdrachten in klaarzetten, zodat kinderen zelfstandig aan het werk kunnen. Er is zelfs een nieuwe toepassing in Teams, waarmee je de spraak van kinderen tijdens het lezen kunt opnemen en die de voorgelezen tekst voor je analyseert. Hoe accuraat zijn ze met lezen, hoe gaat het met de uitspraak? Concentreer je dus op de platforms waar je al mee werkt. Vaak zie je dat die nog veel meer te bieden hebben." Deborah besluit: "We gaan ons steeds meer richten op methodes die ICT-geletterdheid hebben geïntegreerd in hun aanbod. Of we gaan een duidelijke leerlijn ICT-geletterdheid uitwerken voor de school. Die structurele inbedding is de toekomst." ●

Wil je meer weten?

Surf naar [Kennisnet.nl](https:// Kennisnet.nl) > publicaties en download het handboek 'Werken aan digitale geletterdheid, van visie naar praktijk'

Kijk op lerendoenmaken.nl voor lesmateriaal omtrent de digitale geletterdheid. Gratis te gebruiken t/m schooljaar 2022-2023!

Klaas Tigelaar trad in 2021 aan als bestuursvoorzitter van de Laurentius Stichting. Eén van de dingen die hem meteen trof, was de enorme bevologenheid van collega's. Kansengelijkheid is één van de thema's waar Klaas samen met alle collega's zijn schouders onder wil zetten.

“Kansengelijkheid voor alle kinderen moet ons gedeelde uitgangspunt zijn. Ook al gaat dat met vallen en opstaan, we moeten blijven kijken waar de belemmeringen zitten en wat we daaraan kunnen doen. Belangrijk is dat we wegblijven van vooroordelen. Je wilt weten wat een leerling bezighoudt en hoe je de luikjes open kunt krijgen.

Het waarderen van elkaars anders-zijn is essentieel voor ons samenleven met elkaar. Scholen zetten terecht hoog in op het ontwikkelen van sociale vaardigheden. Een te grote nadruk op cognitieve vaardigheden werkt een afrekencultuur op scores in de hand en daarmee ook competitie.

Als we iets bij de Laurentius willen dan is het: dingen samen doen. Ik wil dat we elkaar ontmoeten. Het liefst fysiek, want dan komen de verhalen pas echt goed over en kunnen we beter naar elkaar luisteren.”

“Elkaars anders-zijn waarderen”

Relatie kind-leerkracht

Chemie in de klas

“Als je iemand leuk vindt dan kun je dat ook gewoon zeggen, hoor.” Met die kwinkslag beëindigde juf Milou Brok haar preek over pesten tussen een groepje jongens en meisjes. De kinderen van groep 8 schoten in de lach. Shuayb gniffelt nog bij de herinnering. Zijn juf maakt heel vaak grapjes en juist dat vindt hij zo leuk aan haar. Juf Milou glimlachend: “Tja, we hebben veel liefdesperikelen in de groep dit schooljaar, hè Shuayb?” Verslag van de relatie tussen kind en leerkracht in tijden van corona.

Groep 8 heeft een pittig schooljaar. Elke week zijn er wel toetsen. Erger nog: er is huiswerk. Milou knikt: “Collega Elyse en ik bereiden onze kinderen voor op het voortgezet onderwijs. Kinderen kunnen hun huiswerk ook na schooltijd hier bij ons maken. En ja, dan ontstaat er een heel gesprek.” ‘Huiswerk is niet leuk en de juf is vervelend’, kinderen zeggen het hun juf onomwonden. Maar juf wankelt niet. Toch blijven ze met elkaar in gesprek. Opvallend: alles mag gezegd worden. En Milou geeft daarin het voorbeeld. Zij

laat haar kinderen weten hoe ze ervoor staat, waar ze van baalt en waar ze blij van wordt.

Praten tegen een beeldscherm

In de gangen van de Rosaschool (Den Haag) zag je een paar maanden terug nog kinderen met hun gezichtjes verborgen achter mondkapjes. Het was bevreemdend. Tegelijk was iedereen heel blij dat de school open was, ze hadden elkaar gemist. Online-onderwijs? Het heeft voor- en nadelen.

Je kunt in je pyjama de lessen volgen. Maar lastiger is het als Teams het niet doet en je zusje of broertje naast je ook zit te praten tegen een beeldscherm. “En we kregen veel meer huiswerk”, zegt Shuayb. Juf Milou verwonderd: “Echt?” Ja, knikt, Shuayb, echt.

TeamsAppen met de juf

In die tijd van onderwijs op afstand gingen ook andere communicatiekanalen open. Kinderen van groep 8 konden juf Milou en haar duo-partner juf Elyse op de TeamsApp bereiken. Ja, ook in het weekend. “Het is heel erg belangrijk dat kinderen hun vragen en verhaal kwijt kunnen.” Zo stuurde Shuayb juf Milou eens een foto van de kipnuggets die hij thuis zelf gemaakt had. En ook een keer een foto van Spiderman uit de filmserie Marvel. Shuayb probeert zijn juf over te halen om ook eens een keer een Marvel-film te zien. Juf Milou moet er niet aan denken, maar Shuayb geeft nog niet op... ●

“Wij staan in dienst van de leerkrachten”

“Juf, ik heb mijn les verpest. Kunt u mijn les resetten? Ik ben dan wel te laat, maar ik wil het graag over doen’. Dat heb ik gedaan. De leerling heeft het ’s avonds digitaal alsnog ingeleverd en was de volgende dag dolblij dat hij een ‘goed’ had. Hier zie ik eigenaarschap en een intrinsieke motivatie aan het werk”, vertelt Eveline van Dijk. Ze is IB’er en leerkracht van groep 6 op De Zuidwester (Den Haag). Samen met collega Monique Borsten, adjunct en eveneens IB’er, helpen ze leerkrachten om zicht op de ontwikkeling van kinderen te hebben en daarop in te spelen. Een praktijkverhaal over trendanalyses, onderwijsbehoeften en gesprekken met kinderen.

Zicht op ontwikkeling betekent vooral dat je per les kijkt wat de onderwijsbehoeften van je kinderen zijn. Als je bijvoorbeeld een leerling hebt die een motorische stoornis heeft, dan zorg je ervoor dat hij aan de gang kan op een computer, want schrijven kan lastig zijn”, legt Monique uit. “Steeds moeten leerkrachten zich dus afvragen hoe een leerling leert en hoe hij verder kan komen. In je achterhoofd heb je de doelen en die vertaal je in stappen die op de korte termijn gezet moeten worden.”

Wat lukt, wat niet?

Dat is nog niet zo gemakkelijk. Monique: “We sparren veel met elkaar. In een groepsbespreking kijken we samen met de leerkracht wat er lukt en wat nog niet lukt. Twee keer per jaar doen we een trendanalyse. Samen analyseren we dan de Cito-scores en vergelijken die onder andere met het landelijk gemiddelde. Dat vraagt inderdaad veel van leerkrachten: je moet je vakkennis verdiepen. Maar we zien leerkrachten er ook in groeien en met inzichten komen die ze met collega’s delen.”

Kind voelt zich gezien

Eveline: “Wij staan in dienst van de leerkrachten, zoals leerkrachten in dienst staan van de kinderen. Elkaar echt zien, is hierin heel erg belangrijk. Op De Zuidwester houden we bijvoorbeeld kindgesprekken. Als je twintig minuten met een leerling praat dan

voelt hij of zij zich gezien. Dat komt de intrinsieke motivatie ten goede. Ook de gesprekken die samen met ouders en kind worden gevoerd, verstevigen de onderlinge samenwerking, merken we.”

De samenwerking tussen Monique en Eveline noemen ze zelf ‘goud’. Ze spreken dan ook met één mond en kunnen elkaars zinnen afmaken.

Feestje

Wat voor adviezen hebben ze voor leerkrachten die ernst maken met zicht op ontwikkeling? Monique: “Ga niet uit van algemeenheden. Elk kind heeft zijn eigen kwaliteiten en die passen vaak niet in algemeenheden.” Eveline: “Vertrouw jezelf. En je collega’s. En vooral: maak er een feestje van. Zoals Loesje zegt: van gelukkige leerkrachten leer je heel veel!” ●

Eveline (links) en Monique

“Soms is het goed om boos te worden op papier. Het tekenvel gaat met tape vast op de tafel en het kind mag met bijenwasblokjes krassen of butsen. Daarna gaat het vel er vanaf en dan mogen ze het papier scheuren, vertrappen, enfin, bedenk het maar. Al die snippers bewaren we. De volgende keer gaan de kinderen aan de slag met de overblijfsels waarmee ze iets nieuws gaan maken. Dat noem ik transformatie.”

**Leerkracht Jacobien Houweling
(De Bonte Pael, Delft)**

“We konden niet meer samen lunchen. Iedereen at zijn bammetjes alleen.”

Conciërge Ton van der Kuil (IKC De Gouden Griffel, Bergschenhoek) over corona

“Wat ik fijn vind aan werken bij Laurentius is dat ik veel ruimte krijg om mijn creatieve ideeën uit te voeren.”

**Leerkracht Wilfred van Holst,
Petrusschool (Rijswijk)**

“De overstromingen in Limburg lieten zien dat de aarde water moet kunnen opnemen. Dat gaat nu niet goed met al die stenen en tegels. We moeten tegels uit onze tuin weghalen en als school het goede voorbeeld geven!”

Leerlingen De Oostpoort (Delft)

“In de Gouden Weken na de zomervakantie en de Zilveren weken na de kerstvakantie besteden wij extra veel aandacht aan de sfeer in de groep. De kinderen vertellen enthousiast over de spelletjes die ze samen doen en de regels die ze samen bedenken. De regels delen we ook met de ouders. En in ons team praten we over ons voorbeeldgedrag en het belonen van positief gedrag. Het is ons gezamenlijke feestje.”

**IB'er Lidwien Wijtenburg,
IKC Bernadette Maria (Delft)**

“We willen een oorlogsveteraan uitnodigen voor een lezing over vredesoperaties.”

Angel, leerling (Jozefschool, Nootdorp)

“Hoe komt het toch dat ‘begrijpend lezen’ een apart vak bij jullie is en niet geïntegreerd in alle vakken?’, vragen mensen die niet in Nederland zijn opgegroeid me wel eens. Zo’n ‘buitenstaanders blik’ helpt mij om anders naar de Nederlandse cultuur, gebruiken én onderwijs te kijken.”

**Schoolleider Sander Raaphorst,
International School Delft**

“Ik heb stille kinderen helemaal zien opbloeien in onze moestuin. Beestjes zoeken, de randjes van het gras knippen. Trouwens, ik ben hier zelf ook helemaal opgebloeid.”

**Leerkracht Jolanda Stolk, PiusX
(Bergschenhoek)**

“Toen we zo opgesloten waren door corona besepte ik hoe vrij ons land eigenlijk is. Hoe erg het is voor mensen in andere landen die in oorlog zijn en nooit naar buiten kunnen.”

Leerling Suus, IKC Bernadette Maria (Delft)

Colofon

Laurentius Nu 2022 is een uitgave van:
Laurentius Stichting, Burgemeestersrand 59, 2625 NV Delft, Postbus 649, 2600 AP Delft
Telefoon: 015 - 251 14 40 • info@laurentiusstichting.nl • www.laurentiusstichting.nl
Redactie: Karin Melis, Patrick Bodeker, Klaas Tigelaar en CommSa (Delft)
Ontwerp en realisatie: CommSa (Delft) • Fotografie: Annelies van 't Hul
© Laurentius Stichting
Reacties / opmerkingen kun je mailen naar info@laurentiusstichting.nl

